

ЭКСПРЭСІЯ ПІСЬМА: СМАЙЛЫ І ЭМОДЗІ

Астрэйка Д.А., Багдзевіч К.С.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Дапіра Т.П. – ст.выкладчык

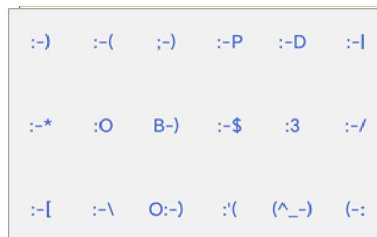
У артыкуле паказана гісторыя стварэння сімвалаў ад смайлікаў да эмодзі. Адмысловая ўвага надаецца апісанню функцыі эмодзі як заменнікаў невербальных сігналаў у інтэрнэт-зносінах. Таксама ўзгадваецца праблема «глакалізацыі».

На сённяшні дзень мова праяўляецца ў розных відах: праз словы, сімвалы, праз знакі. І, вядома, для пашырэння магчымасцей камунікацый, пажадана ведаць усё, але выкарыстоўваць гэта трэба з розумам. Мы ў БДУІР навучаемся тэхнічнай спецыяльнасці, у сувязі з гэтым мова сімвалаў нам больш зразумелая, а сімвалы ў сучаснасці выяўляюцца не толькі ў фізічных і матэматычных абазначэннях, але і ў выглядзе смайлікаў і эмодзі.

Эмодзі, нескл., (яп.) – мова піктаграм, якая выкарыстоўваецца ў інтэрнэт-камунікацыі; сама такая піктаграма [1, с. 172].

Смайл (ад англ. усмешка) – значок, які служыць для перадачы эмоцый у пісьмовых зносінах (пры абмене СМС – паведамленнямі, зносінах у інтэрнэце і пад. [1, с. 127].

Перш чым з'явіліся эмодзі, чалавецтва асвоіла тэкставыя смайлікі. У 1982 годзе прафесар Скот Фалман прапанаваў выкарыстоўваць паслядоўнасць сімвалаў :-) для абазначэння жартаў на электроннай дошцы аб'яў [2]. З часам смайлікаў з'явілася нашмат больш, іх прыклады адлюстраваны на малюнку 1.

Малюнак 1 – Прыклады смайлікаў

Сігэтака Курыта, дызайнер тэлекамунікацыйнай кампаніі NTT DoCoMo, атрымаў задачу зрабіць платформу мабільнага інтэрнэту i-mode больш прывабнай і інфарматыўнай пры жорсткіх абмежаваннях па аб'ёме даных. Курыта стварыў першы ў свеце стандартызаваны набор эмодзі, які складаецца са 176 сімвалаў, кожны памерам 12×12 пікселей. Крыніцамі натхнення паслужылі: Японская манга, дзе эмоцыі перадаюцца графічна (напрыклад, кропля поту азначае неспакой); Піктаграмы гарадскога асяроддзя (дарожныя знакі, знакі на вакзалах); Прагнозы надвор'я, якія выкарыстоўваюць іканічныя знакі (сонца, дождж) [3]. Прыклады гэтых эмодзі паказаны на малюнку 2.

Малюнак 2 – Прыклады эмодзі [2]

Сучасныя эмодзі сталі настолькі разнастайнымі, што цяпер сярод іх можна знайсці не толькі выявы асобы і ежы, але і розныя прафесіі, колеры скуры, жэсты і нават інвалідныя каляскі, каб кожны чалавек мог адчуваць сябе прадстаўленым у свеце лічбавых зносін. Прыклады сучасных эмодзі можна убачыць на малюнку 3.

Малюнак 3 – Разнастайнасць эмодзі

Ключавое адрозненне эмодзі ад смайлікаў заключаецца ў іх прыродзе: калі смайлік - гэта проста значкі з сімвалаў, напрыклад, двукроп'е і дужка, то эмодзі – гэта ўжо гатовыя малюнкi, якія ўбудаваны ў тэлефон або камп'ютар.

Сацыяльныя сігналы — любыя знакі, якія індывідуумы выкарыстоўваюць для камунікацыі статусу, намераў, рэпутацыі або сацыяльнай падтрымкі: лайкі, каментары, колькасць падпісчыкаў, вербальная і невербальная камунікацыя. Зніжэнне сацыяльных сігналаў абазначае, што гэтыя сігналы страчваюць сваю інфарматыўную каштоўнасць, бачнасць або ўплыў на паводзіны іншых. Гэта можа значыць: сігналы менш бачныя (платформы хаваюць іх), менш надзейныя (маніпуляцыі, бот - лікі), або менш значныя сацыяльна (змены норм і каштоўнасцей). Згодна з тэорыяй "зніжэння сацыяльных сігналаў" тэкставая камунікацыя пазбаўлена найважнейшых элементаў: інтанацыі, мімікі, жэстаў. Калі мы проста перапісваемся, нас не відаць і не чуваць. Суразмоўца не разумее, жартуем мы ці сумуем. Эмодзі і смайлікі замяняюць інтанацыю голасу і выраз твару – яны паказваюць і выражаюць нашы эмоцыі.

Хоць эмодзі адны і тыя ж ва ўсім свеце, сэнс іх можа мяняцца. У розных краінах адну і тую ж карцінку разумеюць па-свойму. Напрыклад, эмодзі "складзеныя далоні". На Захадзе яго часта прымаюць за жэст "дай пяць". А вось у Японіі і іншых краінах Азіі гэта жэст падзякі ці просьбы. Так адзін і той жа сімвал атрымлівае мясцовае значэнне – гэта называецца "глакалізацыя". Пры глакалізацыі глабальныя структуры (брэнды, тэхналогіі, культурныя тэндэнцыі) не проста навязваюцца лакальнаму асяроддзю; яны пераасэнсоўваюцца і змяняюцца пад уплывам мясцовых норм, мовы, традыцый і інстытутаў.

Атрымліваецца, што шлях ад простых смайлікаў да сучасных эмодзі паказвае, што людзям у перапісцы заўсёды не хапала эмоцый і жывых зносін. Але важна памятаць, што значэнне адной і той жа карцінкі ў розных краінах можа адрознівацца. Таму, каб правільна разумець адзін аднаго, мала проста ўставіць смайлік – трэба яшчэ ведаць, як яго ўспрыме суразмоўца.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. — Мінск: Беларусь, 2023.—175 с.
2. Fahlman, S. E. (1982). "Original Usenet emoticon proposal." Carnegie Mellon University. (Архіўная перапіска, якая пацвярджае стварэнне :-)). – URL: <https://www.cs.cmu.edu/~sef/Orig-Smiley.htm> дата звароту: 21.02.2026.